

Truyện ngụ ngôn Bói Cá

Nguyễn Minh Hoàng 06/10/2023 07:30

Cuốn sách của nhà nghiên cứu liên ngành về kinh tế và khoa học xã hội Vương Quân Hoàng gồm 25 mẫu chuyện, được phát hành dưới hình thức sách điện tử và sách giấy bằng tiếng Anh trên Amazon.

The Kingfisher story collections (Truyện ngụ ngôn Bói Cá) của tác giả Vương Quân Hoàng thể hiện các quan sát và suy tư của ông đối với các khía cạnh văn hóa, xã hội, và con người thông qua góc nhìn và trải nghiệm của ngài Bói Cá, nhân vật chính của cả tập truyện, đối với cuộc sống nhộn nhịp ở xóm chim.

Các mẫu chuyện đầu tiên được viết vào năm 2017 và đăng rải rác trong mục *Khoảng lặng* của tạp chí *Kinh tế và Dự báo* (Bộ Kế hoạch và Đầu tư) đến năm 2019. Đến nay, cuốn sách đã chính thức khép lại với tổng cộng 25 mẫu chuyện, được dịch sang tiếng Anh, và phát hành dưới hình thức sách điện tử và sách giấy trên Amazon vào năm 2022. Trong đó, câu chuyện "Toại nguyện" thậm chí còn được TS. Ruining Jin (ĐH Chính Pháp Trung Quốc) [dịch sang tiếng Trung](#) vì "khoái quá" khi thấy mình, một du học sinh về nước, trong câu chuyện ngụ ý về hiện tượng tiếp biến văn hóa.

Cuốn sách được xuất bản dưới hình thức online và sách giấy vào năm 2022. Nguồn: Amazon

Thông thường, khi bàn luận sâu về khía cạnh văn hóa, xã hội, và con người, người viết sẽ vô tình hay cố ý tạo ra cảm giác nghiêm túc và đôi khi là nghiêm trọng. Điều này dễ khiến người đọc cảm thấy căng thẳng, xa cách và nặng nề. Nhưng trong cuốn truyện ngụ ngôn của mình, tác giả Vương Quân Hoàng đã sử dụng các phép ẩn dụ và hoán dụ để truyền tải các quan sát và suy tư của mình. Mỗi mẫu chuyện gợi liên tưởng đến một bối cảnh xã hội, nơi diễn ra tương tác giữa các loài chim và động vật, tượng trưng cho những loại người có tính cách và đặc điểm khác nhau trong cuộc sống. Điều này tạo ra sự sinh động, dễ dàng tiếp cận với người đọc thuộc nhiều độ tuổi.

Đôi lúc, tác giả mang đến những tiếng cười sảng khoái với những “cú ngoặt” thông minh. Ví dụ như cách mà ngài Bói Cá xém trở thành thức ăn trong miệng mèo như là kết cục cho sự kiêu ngạo về trí tuệ và ảo giác thành tựu được tạo ra bởi sự nịnh nọt của xóm chim (trong truyện “Người anh em”). Hay như cách mà triết gia Khướu đồng dục tuyên bố “Ở đâu có thức ăn, nơi ấy có tự do!” và xem lồng chim, nơi từng tước đi tự do của mình, trở thành mục tiêu theo đuổi đến hết đời (trong truyện “Ước mơ”). Qua những câu chuyện này, tác giả gửi gắm các quan niệm về nhân sinh quan, giá trị quan, và cách hệ thống xã hội vận hành. Đó cũng chính là những quan niệm được thể hiện rất rõ trong các tư tưởng và lý thuyết khoa học mà tác giả đã phát triển hoặc đồng phát triển như lý thuyết Mindsponge, triết lý về sự minh bạch, triết lý về tính hợp lý và phi lý của chi phí, triết lý về sự khiêm tốn, v.v. [1-5]

Ngoài những giây phút được cười, tập truyện không thiếu những tình tiết khiến cho ta muốn được lặng chìm vào suy nghĩ. Ví dụ như trong truyện “Cái ăn,” bởi vì họ nhà Sẻ đông lên, cái ăn dần khó kiếm hơn nhưng do ngại bay xa để tìm kiếm thức ăn, nhà Sẻ quyết định dọn vào ở hẳn trong xóm của người để tiết kiệm thời gian di chuyển và dễ dàng dự trữ lâu dài. Nhờ “trí khôn” đó mà các thành viên nhà Sẻ trở nên no đủ, không phải quay về xóm chim thiếu thốn cái ăn nữa, chỉ có điều chúng không biết rằng nơi cư

ngụ mới có bảng hiệu đề "Chim Sẻ đủ món." Câu chuyện không khỏi khiến trong đầu người đọc nảy sinh những câu hỏi: Đây là trí khôn thật sự? Đây là cái giá phải trả cho thói siêng ăn-biếng làm? Cách vận hành của xã hội diễn ra như thế nào? Liệu cách mà xã hội chúng ta đang vận hành và cảm thấy ưu việt về nó, thật ra chỉ là một phần quy luật nhỏ bé của thiên nhiên rộng lớn hơn chăng?

Việc dùng các hình ảnh thiên nhiên như phép ẩn dụ cho xã hội và con người có lẽ xuất phát từ tình yêu thiên nhiên của tác giả, được khởi tạo và hun đúc qua các ký ức và tác phẩm văn chương về thiên nhiên từ tuổi thơ. Hiện nay tình hình biến đổi khí hậu và cuộc đại tuyệt chủng lần thứ sáu đang ngày càng cận kề và nguy ngập, phần lớn là hệ quả của các hoạt động sản xuất, tiêu dùng, và sinh hoạt của con người. Để ngăn cản các cuộc khủng hoảng môi trường, nhân loại cần xây dựng văn hóa tôn tạo sinh thái (eco-surplus) thay thế cho văn hóa thâm hụt sinh thái (eco-deficit) đang chiếm ưu thế. Các tác phẩm văn học đóng vai trò cực kỳ quan trọng trong công cuộc này, vì nó giúp định hình giá trị quan của người đọc, đặc biệt là trẻ em. Vì thế, thông qua câu chuyện cuối cùng, "Bói Cá giảm phát thải", [tác giả muốn góp một phần nhỏ vào nỗ lực chung của nhân loại trong việc giúp giảm biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường Trái đất.](#)

Có thể nói, cuốn sách cung cấp cho độc giả nhỏ tuổi những bài học về cách làm người thông qua sự vui nhộn, sinh động, và muôn màu của những chú chim. Đối với những người lớn tuổi, đã có một số hay nhiều kinh nghiệm, cuốn sách có thể mang lại những giây phút giải trí và cơ hội đúc rút, suy ngẫm có giá trị. Nếu đọc cuốn sách nhiều lần và đọc dưới nhiều góc độ khác nhau, người đọc thậm chí càng khám phá được thêm nhiều điều ý vị lẫn khuất trong thế giới xóm chim.

TS Vương Quân Hoàng là tác giả và chủ biên của 17 tựa sách tiếng Anh. Bên cạnh sách, ông còn đóng góp cho khoảng 200 ấn phẩm học thuật. Ông cũng là đồng tác giả với PGS. Phạm Minh Chính, Thủ tướng Chính phủ Việt Nam, trong tác phẩm "Kinh tế Việt Nam - Thăng trầm và Đột phá" (xuất bản lần đầu năm 2009 và tái bản năm 2021); và GS. Ngô Bảo Châu trong Dự án Phát triển bộ cơ sở dữ liệu khoa học ngành toán của Việt Nam.

Năm 2017, ông đã sáng lập và giữ chức giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Xã hội Liên ngành, Trường ĐH Phenikaa.

Ông tham gia Hội đồng khoa học của NAFOSTED từ năm 2019 và Viện nghiên cứu Cao cấp về Toán (VIASM) từ năm 2021.

- [1] Chính, P. M, & Hoàng, V. Q. (2009). Kinh tế Việt Nam: Thăng trầm và đột phá. Nxb Chính trị Quốc gia.
- [2] Vuong, Q. H. (2023). Mindsponge Theory. De Gruyter. https://www.google.com/books/edition/Mindsponge_Theory/HnegEAAAQBAJ
- [3] Vuong, Q. H. (2022). A New Theory of Serendipity: Nature, Emergence and Mechanism. De Gruyter. <https://books.google.com/books?id=2wdsEAAAQBAJ>
- [4] Vuong, Q. H. (2018). The (ir)rational consideration of the cost of science in transition economies. Nature Human Behaviour, 2, 5. <https://www.nature.com/articles/s41562-017-0281-4>
- [5] Vuong, Q. H. (2020). Reform retractions to make them more transparent. Nature, 582, 149. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-01694-x>

Nguyễn Minh Hoàng